వ్యాసభారతములోని
భీమసేన ధ్యాన శ్లోకాలు

ఆదిపర్వం 129.66c (శ్లోకార్ధం) | MM-KK-01-07-129-66c
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

మఘే చన్ద్రమసా యుక్తే సింహే చాభ్యుదితే గురౌ ॥

భావం: చంద్రుడు మఘా నక్షత్రంతో కూడి ఉండగా, గురువు సింహరాశిలో ఉదయించి ఉన్నాడు.

ఆదిపర్వం 129.67 | MM-KK-01-07-129-67
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

దివా మధ్యగతే సూర్యే తిథౌ పుణ్యే త్రయోదశే ।
పిత్ర్యే ముహూర్తే సా కున్తీ సుషువే భీమమచ్యుతమ్ ॥

భావం: పుణ్యమైన త్రయోదశి తిథినాడు, సూర్యుడు మధ్యాహ్నస్థానంలో ఉండగా, పితృముహూర్తంలో కుంతీ అచ్యుతుడైన భీముని ప్రసవించింది.

ఆదిపర్వం 129.52 | MM-KK-01-07-129-52
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

తస్యాం జజ్ఞే మహావీర్యో భీమో భీమపరాక్రమః ।
తమప్యతిబలం జాతం వాగువాచాశరీరిణీ ॥

భావం: కుంతికి మహావీర్యుడు, భయంకర పరాక్రమవంతుడు అయిన భీముడు జన్మించాడు. అతిబలవంతుడైన అతడు జన్మించగా అశరీరవాణి పలికింది.

ఆదిపర్వం 129.55 | MM-KK-01-07-129-55
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

యథాఽనిలః సముద్భూతః సమర్థః కమ్పనే భువః ।
తథా హ్యుపచితాఙ్గో వై భీమో భీమపరాక్రమః ॥

భావం: ఉద్ధృతమైన వాయువు భూమిని కంపింపజేయగలిగినట్లే, భీముడు పుష్టమైన అవయవాలు, భయంకర పరాక్రమం కలవాడయ్యాడు.

ఆదిపర్వం 129.56 | MM-KK-01-07-129-56
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

ఇదం చాద్భుతమత్రాసీజ్జాతమాత్రే వృకోదరే ।
యదజ్కాత్పతితో మాతుః శిలాం గాత్రైరచూర్ణయత్ ॥

భావం: వృకోదరుడు పుట్టినప్పుడు జరిగిన అద్భుతమిది: తల్లి ఒడినుంచి పడిన అతడు తన అవయవాలతో శిలను చూర్ణం చేశాడు.

ఆదిపర్వం 129.62 | MM-KK-01-07-129-62
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

పర్వతస్యోపరిస్థాయామధస్తాదపతచ్ఛిశుః ।
స శిలాం చూర్ణయామాస వజ్రవద్వజ్రిచోదితః ॥

భావం: పర్వతంపై ఉన్న తల్లి నుంచి కిందపడిన ఆ శిశువు, ఇంద్రుడు ప్రయోగించిన వజ్రంలా ఆ శిలను చూర్ణం చేశాడు.

ఆదిపర్వం 176.22 | MM-KK-01-10-176-022
వక్త: కుంతీదేవి

జాతమాత్రః పురా చైవ మమాజ్కాత్పతితో గిరౌ ।
శరీరగౌరవాదస్య శిలా గాత్రైర్విచూర్ణితా ॥

భావం: పుట్టిన వెంటనే నా ఒడినుంచి కొండపై పడినప్పుడు, అతని శరీరభారం వల్ల అవయవాల తాకిడికి శిల చూర్ణమైంది.

అరణ్యపర్వం 148.32 | MM-KK-03-06-148-032
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

ప్రియామనోరథం కర్తుముద్యతశ్చారులోచనః ।
ప్రాంశుః కనకవర్ణాభః సింహసంహననో యువా ॥

భావం: ప్రియురాలి కోరిక తీర్చడానికి బయలుదేరిన అతడు అందమైన నేత్రాలు, ఎత్తైన దేహం, బంగారు వర్ణకాంతి, సింహంవంటి దృఢశరీరం కలిగిన యువకుడు.

అరణ్యపర్వం 148.33 | MM-KK-03-06-148-033
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

మత్తవారణవిక్రన్తో మత్తవారణవేగవాన్ ।
మత్తవారణతామ్రాక్షో మత్తవారణవారణః ॥

భావం: అతని నడక, వేగం మత్తగజంవంటివి; అతని నేత్రాలు మత్తగజ నేత్రాలవలె ఎర్రనివి; మత్తగజాలను సైతం నిలువరించగలవాడు.

అరణ్యపర్వం 148.35 | MM-KK-03-06-148-035
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

నవావతారం రూపస్య విక్రీడన్నివ పాణ్డవః ।
చచార రమణీయేషు గన్ధమాదనసానుషు ॥

భావం: రూపసౌందర్యం కొత్తగా అవతరించినట్లున్న ఆ పాండవుడు, ఆటలాడుతున్నట్లు గంధమాదనపు రమణీయ సానువులపై సంచరించాడు.

ఉద్యోగపర్వం 51.19 | MM-KK-05-05-051-019
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

శూరస్తథాఽప్రతిబలో గౌరస్తాల ఇవోన్నతః ।
ప్రమాణతో భీమసేనః ప్రాదేశేనాధికోఽర్జునాత్ ॥

భావం: భీమసేనుడు శూరుడు, సాటిలేని బలవంతుడు, గౌరవర్ణుడు, తాటిచెట్టులా ఉన్నతుడు; ఎత్తులో అర్జునునికంటే ఒక ప్రాదేశం ఎక్కువ.

ఉద్యోగపర్వం 51.20 | MM-KK-05-05-051-020
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

జవేన వాజినోఽత్యేతి బలేనాత్యేతి కుఞ్జరాన్ ।
అవ్యక్తజల్పీ మధ్వక్షో మధ్యమః పాణ్డవో బలీ ॥

భావం: పరుగులో గుర్రాలను, బలంలో ఏనుగులను మించుతాడు. మాట అస్పష్టంగా పలికే, తేనెవర్ణ నేత్రాలు గల ఆ బలవంతుడు మధ్యమ పాండవుడు.

విరాటపర్వం 75.18 | MM-KK-04-05-075-018
వక్త: ఉత్తరుడు

అయం పునర్మత్తగజేన్ద్రగామీ ప్రతప్తచామీకరశుద్ధగౌరః ।
పృథ్వాయతాంసో గురుదీర్ఘబాహుర్వ్యకోదరః పశ్యత పశ్యతైనమ్ ॥

భావం: ఇదిగో వృకోదరుడు: మత్తగజేంద్రునివంటి నడక, కరిగించిన బంగారంవంటి స్వచ్ఛ గౌరవర్ణం, వెడల్పైన విశాల భుజస్కంధాలు, బరువైన పొడవాటి బాహువులు కలవాడు; ఇతణ్ణి చూడండి.

ఆశ్రమవాసికపర్వం 27.6 | MM-KK-15-01-027-006
వక్త: సంజయుడు

అయం పునర్మత్తగజేన్ద్రగామీ ప్రతప్తచామీకరశుద్ధగౌరః ।
పృథ్వాయతాంసః పృథుదీర్ఘబాహుర్వ్యకోదరః పశ్యత పశ్యతేమమ్ ॥

భావం: ఇదిగో వృకోదరుడు: మత్తగజేంద్రునివంటి నడక, కరిగించిన బంగారంవంటి స్వచ్ఛ గౌరవర్ణం, వెడల్పైన విశాల భుజస్కంధాలు, వెడల్పైన పొడవాటి బాహువులు కలవాడు; ఇతణ్ణి చూడండి.

ఆదిపర్వం 207.6 | MM-KK-01-12-207-006
వక్త: కుంతీదేవి

అర్ధం తు భీమాయ చ దేహి భద్రే య ఏష నాగర్షభతుల్యరూపః ।
గౌరో యువా సంహననోపపన్న ఏషో హి వీరో బహుభుక్ సదైవ ॥

భావం: అమ్మాయీ, ఏనుగురాజువంటి ఆకారం, గౌరవర్ణం, యౌవనం, దృఢశరీరం గల ఈ భీమునికి సగం అన్నం ఇవ్వు; ఈ వీరుడు ఎల్లప్పుడూ ఎక్కువగా భుజిస్తాడు.

ఆదిపర్వం 165.11 | MM-KK-01-09-165-011
వక్త: భీమసేనుడు

పశ్య బాహూ సువృత్తౌ మే హస్తిహస్తనిభావిమౌ ।
ఊరూ పరిఘసజ్కాశౌ సంహతం చాప్యురో మహత్ ॥

భావం: ఏనుగు తొండాలవంటి, చక్కగా గుండ్రంగా ఉన్న నా రెండు బాహువులను చూడు; ఇనుపపరిఘాలవంటి నా తొడలను, దృఢంగా కూడిన విశాల వక్షస్థలాన్నీ చూడు.

కర్ణపర్వం 40.26 | MM-KK-08-01-040-026
కథకుడు: సంజయుడు

మహాపరిఘసఙ్కాశౌ చన్దనాగరురూషితౌ ।
అపశ్యం భీమసేనస్య ధనుర్విక్షిపతో భుజౌ ॥

భావం: ధనుస్సును కదిలిస్తూ ప్రయోగిస్తున్న భీమసేనుని బాహువులను చూశాను; అవి గొప్ప ఇనుపపరిఘాలవలె ఉండి, చందనం, అగరు పూయబడి ఉన్నాయి.

కర్ణపర్వం 64.41 | MM-KK-08-01-064-041
కథకుడు: సంజయుడు

మహాభుజగసఙ్కాశౌ చన్దనాగురురూషితౌ ।
అపశ్యం భీమసేనస్య ధనుర్విక్షిపతో భుజౌ ॥

భావం: ధనుస్సును కదిలిస్తూ ప్రయోగిస్తున్న భీమసేనుని బాహువులను చూశాను; అవి గొప్ప సర్పాలవలె ఉండి, చందనం, అగరు పూయబడి ఉన్నాయి.

ఉద్యోగపర్వం 138.15 | MM-KK-05-06-138-015
వక్త: భీష్మద్రోణులు

సింహస్కన్ధోరుబాహుస్త్వాం వృత్తాయతమహాభుజః ।
పరిష్వజతు బాహుభ్యాం భీమః ప్రహరతాం వరః ॥

భావం: సింహంవంటి భుజస్కంధాలు, బలిష్ఠమైన బాహువులు, గుండ్రంగా పొడవుగా ఉన్న మహాభుజాలు గల, యోధశ్రేష్ఠుడైన భీముడు నిన్ను రెండు బాహువులతో ఆలింగనం చేసుకొనుగాక.

ఉద్యోగపర్వం 126.15 | MM-KK-05-06-126-015
వక్త: భీష్మద్రోణులు

శాలస్కన్ధో మహాబాహుస్త్వాం స్వజానో వృకోదరః ।
సామ్నాఽభివదతాం చాపి శాన్తయే భరతర్షభ ॥

భావం: శాలవృక్ష కాండంవంటి భుజస్కంధాలు గల మహాబాహువు వృకోదరుడు నిన్ను ఆలింగనం చేసుకొని, శాంతికోసం సామపూర్వకంగా పలుకుగాక.

ఉద్యోగపర్వం 90.27 | MM-KK-05-06-090-027
వక్త: కుంతీదేవి

తం మమాచక్ష్వ వార్ష్ణేయ కథమద్య వృకోదరః ।
ఆస్తే పరిఘబాహుః స మధ్యమః పాణ్డవో బలీ ॥

భావం: ఓ వార్ష్ణేయా, ఇనుపపరిఘాలవంటి బాహువులు గల, బలవంతుడైన ఆ మధ్యమ పాండవుడు వృకోదరుడు ఇప్పుడు ఎలా ఉన్నాడో నాకు చెప్పు.

ఉద్యోగపర్వం 90.26 | MM-KK-05-06-090-026
వక్త: కుంతీదేవి

తేజోరాశిం మహాత్మానం వరిష్ఠమమితౌజసమ్ ।
భీమం ప్రదర్శనేనాపి భీమసేనం జనార్దన ॥

భావం: ఓ జనార్దనా, తేజోరాశి, మహాత్ముడు, శ్రేష్ఠుడు, అపరిమిత ఓజస్సు గలవాడు, చూడడానికే భయంకరుడైనవాడు భీమసేనుడు.

సభాపర్వం 88.24 | MM-KK-02-07-088-024
వక్త: యుధిష్ఠిరుడు

యో నో నేతా యో యుధి నః ప్రణేతా యథా వజ్రీ దానవశత్రురేకః ।
తిర్యక్ప్రేక్షీ సన్నతభ్రూర్మహాత్మా సింహస్కన్ధో యశ్చ సదాఽత్యమర్షీ ॥

భావం: అతడు మాకు నాయకుడు, యుద్ధంలో మమ్మల్ని ముందుండి నడిపేవాడు; దానవశత్రువైన ఇంద్రునివంటివాడు. పక్కచూపు, వంగిన కనుబొమలు, సింహంవంటి భుజస్కంధాలు గల మహాత్ముడు; అవమానాన్ని ఏమాత్రం సహించడు.

ద్రోణపర్వం 156.46 | MM-KK-07-06-156-046
కథకుడు: సంజయుడు

తతో బలే భృశలులితే నిశాముఖే సుపూజితో నృపవృషభైర్వృకోదరః ।
మహాబలః కమలవిబుద్ధలోచనో యుధిష్ఠిరం నృపతిమపూజయద్బలీ ॥

భావం: సేన తీవ్రంగా కలతపడిన ఆ సాయంసమయంలో, రాజశ్రేష్ఠులచే గౌరవింపబడిన వృకోదరుడు—మహాబలుడు, వికసించిన కమలాలవంటి నేత్రాలు గలవాడు—యుధిష్ఠిర మహారాజును గౌరవించాడు.

ద్రోణపర్వం 127.26 | MM-KK-07-05-127-026
కథకుడు: సంజయుడు

బద్ధగోధాఙ్గులిత్రాణః ప్రగృహీతశరాసనః |
జ్యేష్ఠేన ప్రహితో భ్రాత్రా భ్రాతా భ్రాతుః ప్రియఙ్కరః ||

భావం: చేతికి చర్మరక్షను, వేళ్లకు కవచాలు ధరించి, ధనుస్సును చేతబట్టిన అతడు అన్న పంపగా బయలుదేరాడు; అన్నకు ప్రీతికరమైన తమ్ముడు.

భీష్మపర్వం 25.15c (శ్లోకార్ధం) | MM-KK-06-03-025-015c
భీష్మపర్వం 51.25c (శ్లోకార్ధం) | MM-KK-06-04-051-025c
కథకుడు: సంజయుడు

పౌణ్డ్ర్యం దధ్మౌ మహాశఙ్ఖం భీమకర్మా వృకోదరః ||

భావం: భయంకర కార్యాలు చేసే వృకోదరుడు పౌణ్డ్ర్యం అనే మహాశంఖాన్ని పూరించాడు.

ద్రోణపర్వం 23.92c (శ్లోకార్ధం) | MM-KK-07-02-023-092c
కథకుడు: సంజయుడు

వాయవ్యం భీమసేనస్య ధనుర్దివ్యమభూన్నృప ||

భావం: ఓ రాజా, భీమసేనుని దివ్యధనుస్సు వాయవ్యం అనే పేరుగలది.

సభాపర్వం 3.22a (శ్లోకార్ధం) | MM-KK-02-01-003-022a
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

గదాం చ భీమసేనాయ ప్రవరాం ప్రదదౌ తదా |

భావం: అప్పుడు మయుడు భీమసేనునికి శ్రేష్ఠమైన గదను ఇచ్చాడు.

విరాటపర్వం 42.9 | MM-KK-04-04-042-009
వక్త: అర్జునుడు

బిన్దవశ్చాత్ర సౌవర్ణాః పృష్ఠే సాధునియోజితాః |
విశ్రుతం భీమసేనస్య జాతరూపగ్రహం దృఢమ్ ||

భావం: దీని వెనుకభాగంలో బంగారు చుక్కలు చక్కగా అమర్చబడ్డాయి; బంగారు పిడికట్టుగల ఈ దృఢమైన ధనుస్సు భీమసేనునిదిగా ప్రసిద్ధి చెందింది.

విరాటపర్వం 42.12 | MM-KK-04-04-042-012
వక్త: అర్జునుడు

పూజితం సురమర్త్యేషు ప్రథితం ధనురుత్తమమ్ ।
తాలప్రమాణం భీమస్య రత్నరుక్మవిభూషితమ్ ॥

భావం: దేవమానవులచే పూజింపబడే, ప్రసిద్ధమైన ఈ ఉత్తమ ధనుస్సు భీమునిది; తాలప్రమాణం గలది, రత్నబంగారాలతో అలంకరింపబడినది.

విరాటపర్వం 42.15 | MM-KK-04-04-042-015
వక్త: అర్జునుడు

విపాఠా భీమసేనస్య గిరీణామపి దారణాః ।
సుప్రభాః సుమహాకాయాస్తీక్ష్ణాగ్రాః సుతరాం దృఢాః ।
భీమేన ప్రహితా హ్యేతే వారణానాం నివారణాః ॥

భావం: ఇవి పర్వతాలను సైతం చీల్చగల భీమసేనుని విపాఠబాణాలు; ప్రకాశవంతమైనవి, పెద్దవి, పదునైన అగ్రాలు గలవి, అత్యంత దృఢమైనవి. భీముడు ప్రయోగిస్తే ఏనుగులను నిలువరిస్తాయి.

విరాటపర్వం 42.20 | MM-KK-04-04-042-020
వక్త: అర్జునుడు

వైయాఘ్రకోశో భీమస్య పఞ్చశార్దూలలక్షణః ।
వారణానాం సుదృప్తానాం శిక్షితః స్కన్ధశాతనే ॥

భావం: పులిచర్మపు ఒరలో ఉన్న, ఐదు పులుల చిహ్నాలు గల ఈ ఖడ్గం భీమునిది; బాగా మదించిన ఏనుగుల భుజభాగాలను తెగనరికేందుకు సిద్ధమైనది.

విరాటపర్వం 42.24e (శ్లోకార్ధం) | MM-KK-04-04-042-024e
వక్త: అర్జునుడు

భీమస్యాయం మహాదణ్డః సర్వామిత్రవినాశనః ॥

భావం: సమస్త శత్రువులను నాశనం చేసే ఈ మహాదండం భీమునిది.

ద్రోణపర్వం 108.38 | MM-KK-07-05-108-038
కథకుడు: సంజయుడు

తతః క్రోధాభితామ్రాక్షో నిర్దహన్నివ పావకః ।
సన్దధే త్వాష్ట్రమస్త్రం స స్వయం త్వష్టేవ మారుతిః ॥

భావం: కోపంతో ఎర్రబడిన నేత్రాలతో, అగ్నిలా దహిస్తున్నట్లున్న మారుతి భీముడు, స్వయంగా త్వష్టవలె త్వాష్ట్రాస్త్రాన్ని సంధించాడు.

కర్ణపర్వం 80.18 | MM-KK-08-01-080-018
వక్త: విశోకుడు

రథే తవాస్మిన్నిశితాः సుపీతాస్తతో భల్లా ద్వాదశ వై సహస్రాः' ।
షణ్మార్గణానామయుతాని వీర క్షురాశ్చ భల్లాశ్చ తథాయుతాఖ్యాः ॥

భావం: నీ ఈ రథంలో పదునైన, చక్కగా సానపెట్టిన భల్లాలు పన్నెండువేలు, మార్గణాలు అరవైవేలు, అలాగే పదివేల సంఖ్యలో క్షురాలు, భల్లాలూ ఉన్నాయి.

కర్ణపర్వం 80.19 | MM-KK-08-01-080-019
వక్త: విశోకుడు

నారాచానాం ద్వే సహస్రే చ వీర త్రీణ్యేవ చ ప్రదరాణాం స్మ పార్థ ।
అస్త్యాయుధం పాణ్డవేయావశిష్టం న యద్వహేచ్ఛకటం షడ్గవీయమ్ ॥

భావం: ఓ వీర పార్థా, నారాచాలు రెండువేలు, ప్రదరాలు మూడువేలు ఉన్నాయి. ఆరు ఎద్దులు లాగే బండి కూడా మోయలేనంత ఆయుధసామగ్రి ఇంకా మిగిలి ఉంది.

కర్ణపర్వం 80.20 | MM-KK-08-01-080-020
వక్త: విశోకుడు

ఏతద్విద్వన్ముఞ్చ సహస్రశోఽపి గదాసిబాహుద్రవిణం చ తేఽస్తి ।
ప్రాసాశ్చ ముద్గరాः శక్తయస్తోమరాశ్చ మాభైషీస్త్వం సంక్షయాదాయుధానామ్ ॥

భావం: ఇది తెలిసి బాణాలను వేలకొద్దీ విడువు; గద, ఖడ్గం, బాహుబలం అనే సంపదలూ నీకున్నాయి. ప్రాసాలు, ముద్గరాలు, శక్తులు, తోమరాలూ ఉన్నాయి; ఆయుధాలు తరిగిపోతాయని భయపడకు.

సభాపర్వం 25.26 | MM-KK-02-02-025-026
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

యః స సోదర్యవాన్నామ ద్వియోధీ కృష్ణసారథిః |
అభ్యాసఘాతీ సన్దృశ్యో దుర్జయః సర్వరాజభిః ||

భావం: ఆ రథానికి సోదర్యవాన్ అని పేరు; ఇద్దరు యోధులు యుద్ధం చేయగలది, కృష్ణుడు దానికి సారథి. సమీపదాడులు చేయగల, చూడదగిన ఆ రథాన్ని రాజులందరూ జయించలేరు.

సభాపర్వం 25.27 | MM-KK-02-02-025-027
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

భీమార్జునాభ్యాం యోధాభ్యామాస్థితః కృష్ణసారథిః |
శుశుభే రథవర్యోఽసౌ దుర్జయః సర్వధన్విభిః ||

భావం: భీమార్జునులు అనే ఇద్దరు యోధులు ఎక్కి, కృష్ణుడు సారథిగా ఉన్న ఆ రథశ్రేష్ఠం ప్రకాశించింది; ధనుర్ధారులందరికీ అది అజేయమైనది.

ద్రోణపర్వం 127.16 | MM-KK-07-05-127-016
కథకుడు: సంజయుడు

భీమసేనో మహాబాహుః కవచీ శుభకుణ్డలీ |
సగదః సతలత్రాణః సశరీ రథినాం వరః |
రథమారుహ్య నిర్యుక్తం సర్వోపకరణాన్వితమ్ ||'

భావం: మహాబాహువు, రథికశ్రేష్ఠుడు భీమసేనుడు కవచం, శుభకుండలాలు, గద, చేతిరక్ష, బాణాలు ధరించి, సమస్త ఉపకరణాలతో సిద్ధమైన రథాన్ని అధిరోహించాడు.

ద్రోణపర్వం 127.29 | MM-KK-07-05-127-029
కథకుడు: సంజయుడు

తమూహుర్జవనా దాన్తా విరువన్తో హయోత్తమాః |
విశోకేన సుసంయత్తా మనోమారుతరంహసః ||

భావం: విశోకుడు చక్కగా నియంత్రిస్తున్న, మనస్సు-వాయువుల వేగం గల, శిక్షణ పొందిన ఉత్తమాశ్వాలు సకిలిస్తూ భీముణ్ణి వేగంగా మోశాయి.

ఆదిపర్వం 137.16 | MM-KK-01-07-137-016
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

జవే లక్ష్యాభిహరణే భోజ్యే పాంసువికర్షణే |
ధార్తరాష్ట్రాన్భీమసేనః సర్వాన్స పరిమర్దతి ||

భావం: పరుగులో, లక్ష్యాన్ని చేజిక్కించుకోవడంలో, భోజనంలో, ఇసుకలో లాగుడు ఆటలో భీమసేనుడు ధృతరాష్ట్రుని కుమారులందరినీ మించేవాడు.

ఆదిపర్వం 137.20 | MM-KK-01-07-137-020
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

దశ బాలాఞ్జలే క్రీడన్భుజాభ్యాం పరిగృహ్య సః |
ఆస్తే స్మ సలిలే మగ్నో మృతకల్పాన్విముఞ్చతి ||

భావం: జలక్రీడలో పదిమంది బాలురను రెండు బాహువులతో పట్టుకొని నీటిలో మునిగి ఉండేవాడు; వారు ప్రాణాలు పోయినంత పనయ్యాక విడిచేవాడు.

ఆదిపర్వం 137.29 | MM-KK-01-07-137-029
కథకుడు: వైశంపాయనుడు (దుర్యోధనుని మనోగతం)

ప్రాణవాన్విక్రమీ చైవ శౌర్యేణ మహతాఽన్వితః |
స్పర్ధతే చాపి సహితానస్మానేకో వృకోదరః ||

భావం: వృకోదరుడు ప్రాణబలం, పరాక్రమం, గొప్ప శౌర్యం గలవాడు; మనమందరం కలిసినా అతడొక్కడే మనతో పోటీపడుతున్నాడు.

ఆదిపర్వం 137.48 | MM-KK-01-07-137-048
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

తచ్చాపి భుక్త్వాఽజరయదవికారో వృకోదరః |
వికారం నాభ్యజనయత్సుతీక్ష్ణమపి తద్విషమ్ ||

భావం: వృకోదరుడు ఆ విషాన్ని తిని, ఏ వికారమూ లేకుండా జీర్ణించుకున్నాడు; అత్యంత తీక్ష్ణమైన ఆ విషం కూడా అతనికి వికారం కలిగించలేదు.

ఆదిపర్వం 139.24 | MM-KK-01-07-139-024
వక్త: నాగులు

యత్తే పీతో మహాబాహో రసోఽయం వీర్యసమ్భృతః ।
తస్మాన్నాగాయుతబలో రణేఽధృష్యో భవిష్యసి ॥

భావం: ఓ మహాబాహూ, నీవు తాగిన ఈ రసం వీర్యసంపన్నమైనది. దీని వల్ల పదివేల ఏనుగుల బలం కలిగి, యుద్ధంలో ఎదుర్కొనలేనివాడవుతావు.

ఆదిపర్వం 151.5 | MM-KK-01-07-151-005
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

అసియుద్ధే గదాయుద్ధే రథయుద్ధే చ పాణ్డవః ।
సఙ్కర్షణాదశిక్షద్వై శశ్వచ్ఛిక్షాం వృకోదరః ॥

భావం: పాండవుడైన వృకోదరుడు సంకర్షణుని వద్ద ఖడ్గయుద్ధం, గదాయుద్ధం, రథయుద్ధాలలో నిరంతరం శిక్షణ పొందాడు.

ఆదిపర్వం 151.6 | MM-KK-01-07-151-006
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

సమాప్తశిక్షో భీమస్తు ద్యుమత్సేనసమో బలే ।
పరాక్రమేణ సమ్పన్నో భ్రాతౄణామచరద్వశే ॥

భావం: శిక్షణ పూర్తిచేసిన భీముడు బలంలో ద్యుమత్సేనునితో సమానుడు, పరాక్రమసంపన్నుడు; తన సోదరుల మాటకు లోబడి ప్రవర్తించాడు.

ఆదిపర్వం 151.51 | MM-KK-01-07-151-051
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

యః సర్వాన్ధృతరాష్ట్రస్య పుత్రాన్విప్రచకార హ ।
భీమసేనో మహాబాహుర్బలాద్బలవతాం వరః ॥

భావం: ధృతరాష్ట్రుని కుమారులందరినీ బలంతో అణచిన మహాబాహువు భీమసేనుడు బలవంతులలో శ్రేష్ఠుడు.

ఆదిపర్వం 160.26 | MM-KK-01-08-160-026
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

భీమసేనస్తు రాజేన్ద్ర భీమవేగపరాక్రమః ।
జగామ భ్రాతౄనాదాయ సర్వాన్మాతరమేవ చ ॥

భావం: ఓ రాజేంద్రా, భయంకరమైన వేగపరాక్రమాలు గల భీమసేనుడు సోదరులందరినీ, తల్లినీ తీసుకొని వెళ్లాడు.

ఆదిపర్వం 160.27 | MM-KK-01-08-160-027
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

స్కన్ధమారోప్య జననీం యమావఙ్కేన వీర్యవాన్ ।
పార్థౌ గృహీత్వా పాణిభ్యాం భ్రాతరౌ సుమహాబలః ॥

భావం: ఆ పరాక్రమవంతుడు తల్లిని భుజంపై ఎక్కించుకొని, కవలలను ఒడిలో ఉంచుకొని, మరో ఇద్దరు సోదరులను రెండు చేతులతో పట్టుకున్నాడు; అతడు మహాబలుడు.

ఆదిపర్వం 160.28 | MM-KK-01-08-160-028
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

ఉరసా పాదపాన్భఞ్జన్మహీం పద్భ్యాం విదారయన్ ।
స జగామాశు తేజస్వీ వాతరంహా వృకోదరః ॥ ॥

భావం: వృకోదరుడు వక్షస్థలంతో చెట్లను విరుస్తూ, పాదాలతో భూమిని చీలుస్తూ, తేజస్సుతో, వాయువేగంతో త్వరగా వెళ్లాడు.

ఆదిపర్వం 165.12 | MM-KK-01-09-165-012
వక్త: భీమసేనుడు

విక్రమం మే యథేన్ద్రస్య సాఽద్య ద్రక్ష్యసి శోభనే ।
మాఽవమంస్థాః పృథుశ్రోణి మత్వా మామిహ మానుషమ్ ॥

భావం: ఓ సుందరీ, ఈ రోజే ఇంద్రునివంటి నా పరాక్రమాన్ని చూస్తావు; నేను ఇక్కడ మానవుణ్ణేనని భావించి నన్ను తక్కువగా చూడవద్దు.

ఆదిపర్వం 175.14 | MM-KK-01-09-175-014
వక్త: కుంతీదేవి

న చాసౌ రాక్షసః శక్తో మమ పుత్రవినాశనే |
వీర్యవాన్మన్త్రసిద్ధశ్చ తేజస్వీ చ సుతో మమ ||

భావం: ఆ రాక్షసుడు నా కుమారుణ్ణి నాశనం చేయలేడు; నా కుమారుడు పరాక్రమవంతుడు, మంత్రసిద్ధుడు, తేజస్సుగలవాడు.

ఆదిపర్వం 176.20 | MM-KK-01-10-176-020
వక్త: కుంతీదేవి

బాహ్వోర్బలం హి భీమస్య నాగాయుతసమం మహత్ |
యేన యూయం గజప్రఖ్యా నిర్వ్యూఢా వారణావతాత్ ||

భావం: భీముని గొప్ప బాహుబలం పదివేల ఏనుగుల బలంతో సమానం; దానితోనే ఏనుగులవంటి మీ అందరినీ వారణావతం నుంచి మోసుకొచ్చాడు.

ఆదిపర్వం 176.21 | MM-KK-01-10-176-021
వక్త: కుంతీదేవి

వృకోదరేణ సదృశో బలేనాన్యో న విద్యతే |
యో వ్యతీయాద్యుధి శ్రేష్ఠమపి వజ్రధరం స్వయమ్ ||

భావం: బలంలో వృకోదరునితో సమానమైన మరొకడు లేడు; యుద్ధంలో శ్రేష్ఠుడైన వజ్రధారి ఇంద్రుణ్ణి సైతం అతడు అధిగమించగలడు.

ఆదిపర్వం 204.18 | MM-KK-01-12-204-018
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

తతస్తు భీమోఽద్భుతభీమకర్మా మహాబలో వజ్రసమానసారః |
ఉత్పాట్య దోర్భ్యాం ద్రుమమేకవీరో నిష్పత్రయామాస యథా గజేన్ద్రః ||

భావం: అద్భుతమైన భీకరకర్మలు చేసేవాడు, మహాబలుడు, వజ్రంవంటి దృఢసారం గల ఏకవీరుడు భీముడు; రెండు చేతులతో ఒక వృక్షాన్ని పెకలించి, గజేంద్రునిలా దాని ఆకులను తొలగించాడు.

ఆదిపర్వం 204.23 | MM-KK-01-12-204-023
వక్త: శ్రీకృష్ణుడు

యస్త్వేష వృక్షం తరసాఽవభజ్యరాజ్ఞాం నికారే సహసా ప్రవృత్తః |
వృకోదరాన్నాన్య ఇహైతదద్య కర్తుం సమర్థః సమరే పృథివ్యామ్ ||

భావం: వృక్షాన్ని బలంతో విరిచి రాజులను ఎదుర్కోవడానికి ఒక్కసారిగా ముందుకొచ్చిన ఇతడు వృకోదరుడే; ఈ రోజు భూమిపై యుద్ధంలో ఇటువంటి పని చేయగల మరొకడు లేడు.

ఆదిపర్వం 224.17 | MM-KK-01-14-224-017
వక్త: విదురుడు

`భీమసేనో మహాబాహుర్నాగాయుతబలో మహాన్ |
రాక్షసానాం భయకరో బాహుశాలీ మహాబలః ||

భావం: భీమసేనుడు మహాబాహువు, పదివేల ఏనుగుల బలం కలిగిన మహాబలుడు; గొప్పవాడు, బాహుశాలి, రాక్షసులకు భయంకరుడు.

సభాపర్వం 20.6 | MM-KK-02-02-020-006
వక్త: శ్రీకృష్ణుడు

అలం తస్య మహాబాహుర్భీమసేనో మహాబలః |
లోకస్య సముదీర్ణస్య నిధనాయాన్తకో యథా ||

భావం: ఆ ప్రత్యర్థికి మహాబాహువు, మహాబలుడు భీమసేనుడు సరిపోతాడు—ఉద్ధృతమైన లోకాన్ని నాశనం చేయడానికి యముడు సరిపోయినట్లు.

సభాపర్వం 34.55 | MM-KK-02-03-034-055
వక్త: ఘటోత్కచుడు

తస్యానుజో మహాబాహుర్భీమసేన ఇతి శ్రుతః |
మహాతేజా మహాకీర్తిః శక్రతుల్యపరాక్రమః ||

భావం: అతని తమ్ముడు భీమసేనుడని ప్రసిద్ధుడు; మహాబాహువు, మహాతేజస్సు, గొప్ప కీర్తి, ఇంద్రునితో సమానమైన పరాక్రమం గలవాడు.

అరణ్యపర్వం 120.14 | MM-KK-03-06-120-014
వక్త: బలరాముడు

యోఽయం పరషాం పృతనాం సమృద్ధాం నిరాయుధో దీర్ఘభుజో నిహన్యాత్ ।
శ్రుత్వైవ శబ్దం హి వృకోదరస్య ముఞ్చన్తి సైన్యాని శకృత్సమూత్రమ్ ॥

భావం: పొడవైన బాహువులు గల ఇతడు ఆయుధాలు లేకుండానే శత్రువుల సమృద్ధ సేనను నాశనం చేయగలడు; వృకోదరుని శబ్దం వినగానే సేనలు మలమూత్రాలు విడుస్తాయి.

అరణ్యపర్వం 120.15 | MM-KK-03-06-120-015
వక్త: బలరాముడు

స క్షుత్పిపాసాధ్వకృశస్తరస్వీ సమేత్య నానాయుధబాణపాణిః ।
వనే స్మరన్వాసమిమం సుఘోరం శేషం న కుర్యాదితి నిశ్చితం మే ॥

భావం: ఆ వేగవంతుడు ఆకలి, దాహం, ప్రయాణంతో కృశించినా, అనేక ఆయుధాలు, బాణాలు చేతబట్టి ఎదురైతే ఈ ఘోర వనవాసాన్ని తలచుకొని శత్రువులను మిగల్చడని నా నిశ్చయం.

అరణ్యపర్వం 120.16 | MM-KK-03-06-120-016
వక్త: బలరాముడు

న హ్యస్య వీర్యేణ బలేన కశ్చిత్సమః పృథివ్యామపి విద్యతేఽన్యః ।
స శీతవాతాతపకర్శితాఙ్గో న శేషమాజావసుహృత్సు కుర్యాత్ ॥

భావం: అతని వీర్యబలాలకు సమానమైనవాడు భూమిపై మరొకడు లేడు; చలి, గాలి, ఎండలతో శరీరం కృశించిన అతడు యుద్ధంలో శత్రువులను మిగల్చడు.

అరణ్యపర్వం 120.17 | MM-KK-03-06-120-017
వక్త: బలరాముడు

ప్రాచ్యాం నృపానేకరథేన జిత్వా వృకోదరః సానుచరాన్రణేషు ।
స్వస్త్యాగమద్యోఽతిరథస్తరస్వీ సోయం వనే క్లిశ్యతి చీరవాసాః ॥

భావం: తూర్పుదిక్కున రాజులను వారి అనుచరులతో సహా యుద్ధాల్లో ఒకే రథంతో జయించి క్షేమంగా తిరిగివచ్చిన అతిరథుడు, వేగవంతుడు వృకోదరుడు; అతడే ఇప్పుడు నారవస్త్రాలతో అడవిలో కష్టపడుతున్నాడు.

అరణ్యపర్వం 148.15 | MM-KK-03-06-148-015
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

రుక్మపృష్ఠం ధనుర్గృహ్య శరాంశ్చాశీవిషోపమాన్ ।
మృగరాడివ సంక్రుద్ధః ప్రభిన్న ఇవ కుఞ్జరః ।
[దదృశుః సర్వభూతాని మహాబాణధనుర్ధరమ్ ॥

భావం: బంగారుపూసిన వెనుకభాగం గల ధనుస్సును, విషసర్పాలవంటి బాణాలను ధరించిన అతడు క్రుద్ధసింహంలా, మదించిన ఏనుగులా ఉన్నాడు; పెద్ద బాణాలు, ధనుస్సు ధరించిన అతణ్ణి సమస్త ప్రాణులూ చూశాయి.

అరణ్యపర్వం 148.16 | MM-KK-03-06-148-016
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

న గ్లానిర్న చ వైక్లబ్యం న భయం న చ సంభ్రమః ।
కదాచిజ్జుషతే పార్థమాత్మజం మాతరిశ్వనః ॥]

భావం: మాతరిశ్వని కుమారుడైన ఆ పార్థుణ్ణి అలసట, దైన్యం, భయం, కలవరపాటు ఎన్నడూ ఆశ్రయించవు.

అరణ్యపర్వం 148.17 | MM-KK-03-06-148-017
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

ద్రౌపద్యాః ప్రియమన్విచ్ఛన్స బాహుబలమాశ్రితః ।
వ్యపేతభయసమ్మోహః శైలమభ్యపతద్బలీ ॥

భావం: ద్రౌపదికి ప్రీతి కలిగించాలని, తన బాహుబలాన్ని ఆశ్రయించి, భయమోహాలు లేని ఆ బలవంతుడు పర్వతంవైపు దూసుకెళ్లాడు.

అరణ్యపర్వం 148.31 | MM-KK-03-06-148-031
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

చాలయానః స్వవేగేన లతాజాలాన్యనేకశః ।
ఆక్రీడమానః కౌన్తేయః శ్రీమాన్వాయుసుతో యయౌ ॥

భావం: తన వేగంతో అనేక లతాసమూహాలను కదిలిస్తూ, ఆటలాడుతున్నట్లు శ్రీమంతుడైన కౌంతేయుడు, వాయుసుతుడు ముందుకు వెళ్లాడు.

అరణ్యపర్వం 148.39 | MM-KK-03-06-148-039
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

కథం ను కుసుమావాప్తిః స్యాచ్ఛీఘ్రమితి చిన్తయన్ ।
ప్రతస్థే నరశార్దూలః పక్షిరాడివ వేగితః ॥

భావం: పుష్పాలు త్వరగా ఎలా లభిస్తాయా అని ఆలోచిస్తూ, ఆ నరశ్రేష్ఠుడు పక్షిరాజువంటి వేగంతో బయలుదేరాడు.

అరణ్యపర్వం 148.41 | MM-KK-03-06-148-041
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

కమ్పయన్మేదినీం పద్భ్యాం నిర్ఘాత ఇవ పర్వసు ।
త్రాసయన్గజయూథాని వాతరంహా వృకోదరః ॥

భావం: పర్వసమయపు పిడుగుపాటులా పాదాలతో భూమిని కంపింపజేస్తూ, ఏనుగుల గుంపులను భయపెడుతూ వాయువేగి వృకోదరుడు సాగాడు.

అరణ్యపర్వం 148.42 | MM-KK-03-06-148-042
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

సింహవ్యాఘ్రమృగాంశ్చైవ మర్దయానో మహాబలః ।
ఉన్మూలయన్మహావృక్షాన్పోథయంశ్చోరసా బలీ ॥

భావం: ఆ మహాబలుడు సింహవ్యాఘ్రమృగాలను అణచుతూ, మహావృక్షాలను పెకలిస్తూ, వక్షస్థలంతో మోదుతూ ముందుకు సాగాడు.

అరణ్యపర్వం 148.52 | MM-KK-03-06-148-052
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

తతో వాయుసుతః క్రోధాత్స్వబాహుబలమాశ్రితః ।
గజేనాన్యాన్గజాన్శ్రీమాన్సింహం సింహేన వా విభుః ।
తలప్రహారైరన్యాంశ్చ వ్యహనత్పాణ్డవో బలీ ॥

భావం: వాయుసుతుడు కోపంతో తన బాహుబలాన్ని ఆశ్రయించి, ఒక ఏనుగుతో ఇతర ఏనుగులను, ఒక సింహంతో మరొక సింహాన్ని, అరచేతి దెబ్బలతో ఇతర జంతువులను సంహరించాడు.

అరణ్యపర్వం 148.56 | MM-KK-03-06-148-056
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

తమభ్యగచ్ఛద్వేగేన క్షోభయిష్యన్మహాబలః ।
మహాగజ ఇవాస్రావీ ప్రభఞ్జన్వివిధాన్ద్రుమాన్ ॥

భావం: మదించిన మహాగజంలా, రకరకాల చెట్లను విరుస్తూ, ఆ మహాబలుడు ఆ వనాన్ని కలచివేయడానికి వేగంగా చేరాడు.

అరణ్యపర్వం 148.57 | MM-KK-03-06-148-057
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

ఉత్పాట్య కదలీస్తమ్భాన్బహుతాలసముచ్ఛ్రయాన్ ।
చిక్షేప తరసా భీమః సమన్తాద్బలినాం వరః ।
విమర్దన్సుమహాతేజా నృసింహ ఇవ దర్పితః ॥

భావం: అనేక తాటిచెట్లంత ఎత్తున్న అరటిబోదెలను పెకలించి భీముడు వేగంగా అన్ని వైపులా విసిరాడు; బలవంతులలో శ్రేష్ఠుడైన ఆ మహాతేజస్వి గర్వించిన నరసింహంలా వాటిని మర్దించాడు.

అరణ్యపర్వం 148.67 | MM-KK-03-06-148-067
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

తస్య శఙ్ఖస్య శబ్దేన భీమసేనరవేణ చ ।
బాహుశబ్దేన చోగ్రేణ నదన్తీవ గిరేర్గుహాః ॥

భావం: అతని శంఖధ్వని, భీమసేనుని గర్జన, ఉగ్రమైన బాహుశబ్దం వల్ల పర్వతగుహలు సైతం గర్జిస్తున్నట్లున్నాయి.

అరణ్యపర్వం 148.89 | MM-KK-03-06-148-089
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

సింహనాదం చకారోగ్రం వజ్రాశనిసమం బలీ ।
తేన శబ్దేన భీమస్య విత్రేసుర్మృగపక్షిణః ॥

భావం: ఆ బలవంతుడు పిడుగుపాటువంటి ఉగ్రమైన సింహనాదం చేశాడు; భీముని ఆ శబ్దానికి మృగపక్షులు భయపడ్డాయి.

అరణ్యపర్వం 156.18 | MM-KK-03-06-156-018
వక్త: యుధిష్ఠిరుడు

వ్యక్తం దూరమితో భీమః ప్రవిష్ట ఇతి మే మతిః ।
చిరం చ తస్య కాలోఽయం స చ వాయుసమో జవే ॥

భావం: భీముడు ఇక్కడినుంచి చాలా దూరం వెళ్లాడని నాకు స్పష్టంగా అనిపిస్తోంది; అతడు వెళ్లి చాలాసేపయింది. అతడు వేగంలో వాయువుతో సమానుడు.

అరణ్యపర్వం 156.19 | MM-KK-03-06-156-019
వక్త: యుధిష్ఠిరుడు

తరస్వీ వైనతేయస్య సదృశో భువి లఙ్ఘనే ।
ఉత్పతేదపిచాకాశం నిపతేచ్చ యథేచ్ఛకమ్ ॥

భావం: అతడు వేగవంతుడు; భూమిపై లంఘించడంలో గరుత్మంతునితో సమానుడు. తన ఇష్టప్రకారం ఆకాశంలోకి ఎగిరి కిందికి దిగగలడు.

అరణ్యపర్వం 180.29 | MM-KK-03-10-180-029
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

దశనాగసహస్రాణి ధారయన్తి హి యద్బలమ్ ।
తద్బలం భీమసేనస్య భుజయోరసమం పరైః ॥

భావం: పదివేల ఏనుగులు కలిగి ఉండే బలం భీమసేనుని బాహువులకు ఉంది; ఆ బలం ఇతరులతో సమానం కానిది.

విరాటపర్వం 27.42 | MM-KK-04-03-027-042
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

శతం పఞ్చాధికం భీమః ప్రాహిణోద్యమసాదనమ్ ।
వృక్షేణైకేన రాజేన్ద్ర ప్రభఞ్జనసుతో బలీ ।
వాయువేగసమః శ్రీమాన్సర్వాన్సూతానశేషతః ॥

భావం: బలవంతుడు, ప్రభంజనుని కుమారుడు, వాయువేగంతో కూడిన శ్రీమంతుడు భీముడు ఒకే వృక్షంతో నూటఐదుగురు సూతులందరినీ యమలోకానికి పంపాడు.

ఉద్యోగపర్వం 22.14 | MM-KK-05-02-022-014
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

గదాభృతాం నాస్తి సమోఽత్ర భీమాద్ధస్త్యారోహో నాస్తి సమశ్చ తస్య ।
రథేఽర్జునాదాహురహీనమేనం బాహ్వోర్బలేనాయుతనాగవీర్యమ్ ॥

భావం: గదాధారులలో భీమునికి సమానుడు లేడు; ఏనుగుపై యుద్ధం చేయడంలోనూ అతనికి సాటి లేడు. రథయుద్ధంలో అర్జునునికంటే తక్కువవాడు కాడంటారు; అతని బాహుబలం పదివేల ఏనుగుల బలం.

ఉద్యోగపర్వం 22.15 | MM-KK-05-02-022-015
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

సుశిక్షితః కృతవైరస్తరస్వీ దహేత్క్షుద్రాంస్తరసా ధార్తరాష్ట్రాన్ ।
సదాఽత్యమర్షీ న బలాత్స శక్యో యుద్ధే జేతుం వాసవేనాపి సాక్షాత్ ॥

భావం: అతడు సుశిక్షితుడు, స్థిరవైరుడు, వేగవంతుడు; అల్పులైన ధార్తరాష్ట్రులను వేగంతో దహించగలడు. ఎల్లప్పుడూ అవమానాన్ని సహించని అతణ్ణి స్వయంగా ఇంద్రుడైనా యుద్ధంలో బలంతో జయించలేడు.

ఉద్యోగపర్వం 51.4 | MM-KK-05-05-051-004
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

న హి తస్య మహాబాహోః శక్రప్రతిమతేజసః ।
సైన్యేఽస్మిన్ప్రతిపశ్యామి య ఏనం విషహేద్యుధి ॥

భావం: మహాబాహువు, ఇంద్రునితో సమానమైన తేజస్సు గల అతణ్ణి యుద్ధంలో ఎదుర్కోగలవాణ్ణి ఈ సేనలో నేను చూడటం లేదు.

ఉద్యోగపర్వం 51.7 | MM-KK-05-05-051-007
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

ఉరుగ్రాహగృహీతానాం గదాం బిభ్రద్వృకోదరః ।
కురూణామృషభో యుద్ధే దణ్డపాణిరివాన్తకః ॥

భావం: దృఢనిగ్రహానికి చిక్కినవారికి, గదను ధరించిన కురుశ్రేష్ఠుడు వృకోదరుడు యుద్ధంలో దండధారియైన యమునివంటివాడు.

ఉద్యోగపర్వం 51.13 | MM-KK-05-05-051-013
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

గ్రసమానమనీకాని నరవారణవాజినామ్ ।
పశ్యామీవాగ్రతో భీమం క్రోధమూర్ఛితమాహవే ॥

భావం: మానవులు, ఏనుగులు, గుర్రాల సేనలను మింగివేస్తూ, యుద్ధంలో కోపంతో మూర్ఛిల్లినట్లున్న భీముణ్ణి నా ఎదుటనే చూస్తున్నట్లుంది.

ఉద్యోగపర్వం 51.14 | MM-KK-05-05-051-014
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

అస్త్రే ద్రోణార్జునసమం వాయువేగసమం జవే ।
మహేశ్వరసమం క్రోధే కో హన్యాద్భీమమాహవే ॥

భావం: అస్త్రవిద్యలో ద్రోణార్జునులతో, వేగంలో వాయువుతో, కోపంలో మహేశ్వరునితో సమానుడైన భీముణ్ణి యుద్ధంలో ఎవరు సంహరించగలరు?

ఉద్యోగపర్వం 51.16 | MM-KK-05-05-051-016
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

యేన భీమబలా యక్షా రాక్షసాశ్చ పురా హతాః ।
కథం తస్య రణే వేగం మానుషః ప్రసహిష్యతి ॥

భావం: ఇంతకుముందు భయంకర బలమున్న యక్షులను, రాక్షసులను సంహరించిన అతని యుద్ధవేగాన్ని ఒక మానవుడు ఎలా తట్టుకోగలడు?

ఉద్యోగపర్వం 51.43 | MM-KK-05-05-051-043
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

అవిషహ్యమనావార్యం తీవ్రవేగపరాక్రమమ్ ।
పశ్యామీవాతితామ్రాక్షమాపతన్తం వృకోదరమ్ ॥

భావం: ఎదుర్కోలేనివాడు, అడ్డుకోలేనివాడు, తీవ్రవేగపరాక్రమాలు గలవాడు, అతి ఎర్రని నేత్రాలు గలవాడు—దూసుకొస్తున్న ఆ వృకోదరుణ్ణి చూస్తున్నట్లుంది.

ఉద్యోగపర్వం 51.44 | MM-KK-05-05-051-044
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

అగదస్యాప్యధనుషో విరథస్య వివర్మణః |
బాహుభ్యాం యుధ్యమానస్య కస్తిష్ఠేదగ్రతః పుమాన్ ||

భావం: గద, ధనుస్సు, రథం, కవచం ఏవీ లేకున్నా, రెండు బాహువులతో యుద్ధం చేసే అతని ఎదుట ఏ పురుషుడు నిలువగలడు?

ఉద్యోగపర్వం 75.9 | MM-KK-05-06-075-009
వక్త: భీమసేనుడు

అహమేతే నిగృహ్ణీయాం బాహుభ్యాం సచసాచరే |
పశ్యైతదన్తరం బాహ్వోర్మహాపరిఘయోరివ ||

భావం: చరాచరాలతో కూడిన ఆ భూమ్యాకాశాలను నేను రెండు బాహువులతో అడ్డుకోగలను; గొప్ప ఇనుపపరిఘాలవంటి నా రెండు బాహువుల మధ్యనున్న ఈ ప్రదేశాన్ని చూడు.

ఉద్యోగపర్వం 75.17 | MM-KK-05-06-075-017
వక్త: భీమసేనుడు

ద్రష్టా మాం త్వం చ లోకశ్చ వికర్షన్తం వరాన్వరాన్ |
న మే సీదన్తి గాత్రాణి న మమోద్వేపతే మనః ||

భావం: శ్రేష్ఠులైన యోధులను ఈడ్చివేస్తున్న నన్ను నీవూ లోకమూ చూస్తారు; నా అవయవాలు కుంగిపోవు, నా మనస్సు కలవరపడదు.

ఉద్యోగపర్వం 76.3 | MM-KK-05-06-076-003
వక్త: శ్రీకృష్ణుడు

యథా చాత్మని కల్యాణం సమ్భావయసి పాణ్డవ |
సహస్రగుణమప్యేతత్త్వయి సమ్భావయామ్యహమ్ ||

భావం: ఓ పాండవా, నీలో నీవు ఎంతటి శ్రేయోగుణాన్ని భావిస్తున్నావో, దానికి వేయిరెట్లు నీలో ఉన్నదని నేను భావిస్తున్నాను.

ఉద్యోగపర్వం 90.22 | MM-KK-05-06-090-022
వక్త: కుంతీదేవి

యః స నాగాయుతప్రాణో వాతరంహా మహాబలః |
సామర్షః పాణ్డవో నిత్యం ప్రియో భ్రాతుః ప్రియఙ్కరః ||

భావం: అతడు పదివేల ఏనుగుల ప్రాణబలం, వాయువేగం కలిగిన మహాబలుడు; అవమానాన్ని సహించనివాడు, ఎల్లప్పుడూ అన్నకు ప్రియమైనవాడు, అన్నకు ప్రీతి కలిగించేవాడు.

ఉద్యోగపర్వం 90.23 | MM-KK-05-06-090-023
వక్త: కుంతీదేవి

కీచకస్య తు సఙ్ఘాతేర్యో హన్తా మధుసూదన |
శూరః క్రోధవశానాం చ హిడిమ్బస్య బకస్య చ ||

భావం: ఓ మధుసూదనా, బంధువులతో కూడిన కీచకుణ్ణి, క్రోధవశులను, హిడింబుణ్ణి, బకుణ్ణి సంహరించిన శూరుడు అతడు.

ఉద్యోగపర్వం 90.24 | MM-KK-05-06-090-024
వక్త: కుంతీదేవి

పరాక్రమే శక్రసమో మాతరిశ్వసమో బలే |
మహేశ్వరసమః క్రోధే భీమః ప్రహరతాం వరః ||

భావం: భీముడు పరాక్రమంలో ఇంద్రునితో, బలంలో వాయువుతో, కోపంలో మహేశ్వరునితో సమానుడు; ప్రహరించే వీరులలో శ్రేష్ఠుడు.

ద్రోణపర్వం 10.14 | MM-KK-07-01-010-014
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

మహాకాయో మహోత్సాహో నాగాయుతసమో బలే |
తం భీమసేనమాయాన్తం కే శూరాః పర్యవారయన్ ||

భావం: మహాకాయుడు, మహోత్సాహవంతుడు, బలంలో పదివేల ఏనుగులతో సమానుడైన భీమసేనుడు దూసుకొస్తుంటే ఏ వీరులు చుట్టుముట్టారు?

ద్రోణపర్వం 129.2 | MM-KK-07-05-129-002
వక్త: ధృతరాష్ట్రుడు

న హి పశ్యామ్యహం తం వై త్రిషు లోకేషు కఞ్చన ।
క్రుద్ధస్య భీమసేనస్య యస్తిష్ఠేదగ్రతో రణే ॥

భావం: కోపించిన భీమసేనుని ఎదుట యుద్ధంలో నిలువగలవాణ్ణి ముల్లోకాలలో ఎక్కడా నేను చూడటం లేదు.

ద్రోణపర్వం 198.20 | MM-KK-07-08-198-020
వక్త: భీమసేనుడు

`మమ నాగాయుతం పార్థ బలం బాహ్వోర్విధీయతే ।'
దారయేయం మహీం క్రోధాద్వికిరేయం చ పర్వతాన్ ॥

భావం: ఓ పార్థా, నా రెండు బాహువుల బలం పదివేల ఏనుగుల బలమని చెప్పబడుతుంది; కోపంతో భూమిని చీల్చగలను, పర్వతాలను చెదరగొట్టగలను.

ద్రోణపర్వం 198.21 | MM-KK-07-08-198-021
వక్త: భీమసేనుడు

ఆవిధ్యైతాం గదాం గుర్వీం భీమాం కాఞ్చనమాలినీమ్ ।
గిరిప్రకాశాన్నితిజాన్భఞ్జేయమనిలో యథా ॥

భావం: బంగారు మాలలతో అలంకరింపబడిన ఈ బరువైన భయంకర గదను తిప్పి, పర్వతాలవంటి వృక్షాలను గాలివలె విరిచివేయగలను.

ద్రోణపర్వం 200.53 | MM-KK-07-08-200-053
వక్త: భీమసేనుడు

న హి మే విక్రమే తుల్యః కశ్చిదస్తి పుమానిహ ।
యథైవ సవితుస్తుల్యం జ్యోతిరన్యన్న విద్యతే ॥

భావం: సూర్యునితో సమానమైన మరొక తేజస్సు లేనట్లే, నా పరాక్రమానికి సమానమైన పురుషుడు ఇక్కడ ఎవరూ లేరు.

ద్రోణపర్వం 200.54 | MM-KK-07-08-200-054
వక్త: భీమసేనుడు

పశ్యతేమౌ హి మే బాహూ నాగరాజకరోపమౌ ।
సమర్థౌ పర్వతస్యాపి శైశిరస్య నిపాతనే ॥

భావం: గజరాజుల తొండాలవంటి నా ఈ రెండు బాహువులను చూడండి; అవి శైశిర పర్వతాన్ని సైతం కూల్చగలవు.

ద్రోణపర్వం 200.55 | MM-KK-07-08-200-055
వక్త: భీమసేనుడు

నాగాయుతసమప్రాణో హ్యహమేకో నరేష్విహ ।
శక్రో యథాఽప్రతిద్వన్ద్వో దివి దేవేషు విశ్రుతః ॥

భావం: ఇక్కడ మనుషులలో నేనొక్కడనే పదివేల ఏనుగుల ప్రాణబలం గలవాణ్ణి; స్వర్గంలో దేవతల మధ్య ప్రతిద్వంద్విలేనివాడిగా ప్రసిద్ధుడైన ఇంద్రునిలా ఉన్నాను.

ద్రోణపర్వం 201.113 | MM-KK-07-08-201-113
కథకుడు: సంజయుడు

తత్రాద్భుతమపశ్యామ భీమసేనస్య విక్రమమ్ ।
బలం వీర్యం ప్రభావం చ వ్యవసాయం చ భారత ॥

భావం: అక్కడ భీమసేనుని అద్భుతమైన పరాక్రమాన్ని, బలాన్ని, వీర్యాన్ని, ప్రభావాన్ని, దృఢసంకల్పాన్ని చూశాము.

కర్ణపర్వం 81.25 | MM-KK-08-01-081-025
కథకుడు: సంజయుడు

స వాయువీర్యప్రతిమో వాయువేగసమో జవే ।
వాయువద్వ్యచరద్భీమో వాయుపుత్రః ప్రతాపవాన్ ॥

భావం: ప్రతాపవంతుడైన వాయుపుత్రుడు భీముడు వాయువుతో సమానమైన వీర్యం, పరుగులో వాయువేగం కలిగి, వాయువులా సంచరించాడు.

శల్యపర్వం 4.14 | MM-KK-09-01-004-014
వక్త: దుర్యోధనుడు

మధ్యమః పాణ్డవస్తీక్ష్ణో భీమసేనో మహాబలః ।
ప్రతిజ్ఞాతం చ తేనోగ్రం భజ్యేతాపి న సన్నమేత్ ॥

భావం: మధ్యమ పాండవుడు భీమసేనుడు తీక్ష్ణుడు, మహాబలుడు; ఉగ్రమైన ప్రతిజ్ఞ చేశాడు. విరిగిపోయినా వంగడు.

శల్యపర్వం 33.21 | MM-KK-09-02-033-021
వక్త: భీమసేనుడు

సామరానపి లోకాంస్త్రీన్నానాశస్త్రధరాన్యుధి ।
యోధయేయం రణే కృష్ణ కిముతాద్య సుయోధనమ్ ॥

భావం: ఓ కృష్ణా, నానావిధ ఆయుధాలు ధరించిన దేవతలతో కూడిన ముల్లోకాలతో సైతం యుద్ధం చేయగలను; ఇక ఈ రోజు సుయోధనునితో పోరాడటం ఎంత?

సౌప్తికపర్వం 11.24 | MM-KK-10-02-011-024
వక్త: ద్రౌపదీదేవి

న హి తే విక్రమే తుల్యః పుమానస్తీహ కశ్చన ।
శ్రుతం తత్సర్వలోకేషు పరమవ్యసనే తథా ॥

భావం: నీ పరాక్రమానికి సమానమైన పురుషుడు ఇక్కడ మరొకడు లేడు; అది సమస్త లోకాలలోనూ, గొప్ప ఆపదల సమయంలోనూ ప్రసిద్ధమైనది.

సౌప్తికపర్వం 11.25 | MM-KK-10-02-011-025
వక్త: ద్రౌపదీదేవి

ద్వీపోఽభూస్త్వం హి పార్థానాం నగరే వారణావతే ।
హిడిమ్బదర్శనే చైవ తథా త్వమభవో గతిః ॥

భావం: వారణావతనగరంలో నీవు పాండవులకు రక్షణద్వీపమయ్యావు; హిడింబుణ్ణి ఎదుర్కొన్నప్పుడు కూడా నీవే ఆశ్రయమయ్యావు.

ఆదిపర్వం 176.10 | MM-KK-01-10-176-010
వక్త: యుధిష్ఠిరుడు

యస్య బాహూ సమాశ్రిత్య సుఖం సర్వే శయామహే ।
రాజ్యం చాపహృతం క్షుద్రైరాజిహీర్షామహే పునః ॥

భావం: ఎవరి బాహువులను ఆశ్రయించి మనమందరం సుఖంగా నిద్రిస్తున్నామో, అల్పులు అపహరించిన రాజ్యాన్ని తిరిగి సాధించాలని ఆశిస్తున్నామో—అతడు భీముడు.

ఆదిపర్వం 62.6 | MM-KK-01-06-062-006
వక్త: జనమేజయుడు

కథం నాగాయుతప్రాణో బాహుశాలీ వృకోదరః ।
పరిక్లిశ్యన్నపి క్రోధం ధృతవాన్వై ద్విజోత్తమ ॥

భావం: ఓ ద్విజశ్రేష్ఠా, పదివేల ఏనుగుల ప్రాణబలం, బలిష్ఠమైన బాహువులు గల వృకోదరుడు తీవ్రంగా బాధింపబడుతున్నా తన కోపాన్ని ఎలా అదుపులో ఉంచుకున్నాడు?

ఆదిపర్వం 137.25 | MM-KK-01-07-137-025
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

ఏవం స ధార్తరాష్ట్రాంశ్చ స్పర్ధమానో వృకోదరః ।
అప్రియేఽతిష్ఠదత్యన్తం బాల్యాన్న ద్రోహచేతసా ॥

భావం: వృకోదరుడు ధార్తరాష్ట్రులతో పోటీపడుతూ వారికి ఎంతో అప్రియమైనవాడయ్యాడు; అది బాల్యస్వభావం వల్లనే, ద్రోహభావంతో కాదు.

ఆదిపర్వం 164.46 | MM-KK-01-09-164-046
వక్త: భీమసేనుడు

నాహం జీవితుమాశంసే భ్రాతౄనుత్సృజ్య రాక్షసి ।
యథాశ్రద్ధం వ్రజైకా హి విప్రియం మే ప్రభాషసే ॥

భావం: ఓ రాక్షసీ, నా సోదరులను విడిచిపెట్టి బ్రతకాలని నేను ఆశించను; నీ ఇష్టప్రకారం నీవొక్కదానివే వెళ్లు. నాతో అప్రియమైన మాటలు చెబుతున్నావు.

అరణ్యపర్వం 155.20 | MM-KK-03-06-155-020
కథకుడు: వైశంపాయనుడు

వాతేన కున్త్యాం బలవాన్సుజాతఃశూరస్తరస్వీ ద్విషతాం నిహన్తా ।
సత్యే చ ధర్మే చ రతః సదైవ పరాక్రమే శత్రుభిరప్రధృష్యః ॥

భావం: వాయువు ద్వారా కుంతికి జన్మించిన అతడు బలవంతుడు, సుజాతుడు, శూరుడు, వేగవంతుడు, శత్రుసంహారి; ఎల్లప్పుడూ సత్యధర్మాలలో ఆసక్తి గలవాడు, పరాక్రమంలో శత్రువులకు ఎదుర్కొనలేనివాడు.

ఉద్యోగపర్వం 75.18 | MM-KK-05-06-075-018
వక్త: భీమసేనుడు

సర్వలోకాదభిక్రుద్ధాన్న భయం విద్యతే మమ ।
కిం తు సౌహృదమేవైతత్కృపయా మధుసూదన ।
సర్వాంస్తితిక్షే సఙ్క్లేశాన్మా స్మ నో భరతా నశన్ ॥ ॥

భావం: సమస్త లోకం కోపించి ఎదురైనా నాకు భయం లేదు. ఓ మధుసూదనా, ఇది స్నేహం, కరుణ వల్లనే; మన భరతవంశీయులు నశించకూడదని అన్ని కష్టాలనూ సహిస్తున్నాను.

ఉద్యోగపర్వం 90.25 | MM-KK-05-06-090-025
వక్త: కుంతీదేవి

క్రోధం బలమమర్షం చ యో నిధాయ పరన్తపః ।
జితాత్మా పాణ్డవోఽమర్షీ భ్రాతుస్తిష్ఠతి శాసనే ॥

భావం: శత్రుదమనుడైన అతడు కోపం, బలం, అమర్షాన్ని అణచి ఉంచి, ఆత్మనిగ్రహం కలిగి, అవమానాన్ని సహించనివాడైనా అన్న ఆజ్ఞలో నడుస్తాడు.
